

PREMI EDEBÉ
DE LITERATURA
JUVENIL 2012

L'illa de Bowen

César Mallorquí

edebé

L'illa de Bowen

PREMI EDEBÉ
DE LITERATURA JUVENIL **2012**

PREMI EDEBÉ
DE LITERATURA
JUVENIL 2012

L'illa de Bowen

César Mallorquí

edebé

Obra guanyadora del Premi EDEBÉ de Literatura Juvenil segons el veredict del jurat format per Xavier Brines, Victoria Fernández, Anna Gasol, Rosa Navarro Durán i Robert Saladrigas.

Títol original: *La isla de Bowen*

© César Mallorquí, 2012

© Ed. Cat.: edebé, 2012

Passeig de Sant Joan Bosco 62

08017 Barcelona

www.edebe.com

Directora de la col·lecció: Reina Duarte

Editora de Literatura juvenil: Elena Valencia

Disseny: Francesc Sala

© *Traducció:* Xavier Timoneda

1a edició, gener 2012

ISBN 978-84-683-0425-0

Dipòsit Legal: B. 32184-2011

Imprès a Espanya

Printed in Spain

EGS - Rosari, 2 - Barcelona

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la Llei. Dirigeixi's a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessita fotocopiar o escanejar fragments d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 45).

Aquest llibre està dedicat a la memòria d'Alejo Romero; científic, amant i protector de la natura, i persona excel·lent. I, per descomptat, aquest llibre també és per als seus dos grans amors: Teresa Álvarez i Guillermo Romero.

«Descendeix al cràter del Yocul de Sneffels, que l'ombra del Scartaris acaricia abans de les calendes de juliol, audaç viatger, i arribaràs al centre de la Terra, com he arribat jo. Arne Saknussemm».

Julio Verne, *Viatge al centre de la Terra*

Introducció

Havoysund, nord de Noruega. Maig de 1920

Quan el pràctic del port va ser interrogat per la policia sobre l'assassinat del mariner anglès Jeremiah Perkins, tripulant del vapor *Britannia*, tot el que va poder dir va ser que el vaixell havia atracat al moll de Havoysund poc després de les deu del matí del tres de maig i que, segons la seva documentació, procedia de l'illa Spitsbergen, situada al nord-oest de Noruega, a l'arxipèlag Svalbard, on havia estat fondejat durant els mesos d'hivern. Allò era molt estrany, ja que a Spitsbergen no hi havia absolutament res, tret de glaceres, un enclavament miner i un grapat de campaments baleners.

Però això era el que constava a la documentació del vaixell, tot i que res no explicava les raons per les quals algú amb bon seny decidiria passar l'hivern àrtic en una illa gairebé deserta perduda a la fi del món, a menys de mil quilòmetres del pol Nord. L'única cosa que el pràctic va poder afegir va ser que el *Britannia*, després de romandre vint-i-quatre hores atracat, aprovisionant-se de combustible, queviures i pertrets, havia llevat àncores durant el matí del quatre de maig, de retorn a Spitsbergen. Finalment, el pràctic va declarar que l'únic tripulant del *Britannia* que havia desembarcat havia estat el difunt

Jeremiah Perkins, un mariner que, a causa d'un accident, tenia un braç trencat i encanyat, raó per la qual es proposava de retornar a Anglaterra.

Després d'un parell de dies de perquisicions, i després d'esbrinar que dos misteriosos forasters havien estat vistos rondant pels voltants el dia de l'assassinat, la policia va donar per closa la investigació. Els agents que van portar el cas no vivien a Havoysund, sinó a Fuglesdalen, una ciutat situada vuitanta quilòmetres al sud, i tenien pressa per tornar a casa, de manera que en el seu informe es van limitar a ressenyar que, a causa d'un robatori o una disputa, en Perkins havia estat assassinat d'un tret, possiblement per dos desconeguts que posteriorment van fugir sense deixar cap rastre. El cadàver va ser enterrat al cementiri local i el cas es va arxivar; al cap i a la fi, el mariner no era ningú, i el seu assassinat, un dels nombrosos crims que diàriament es cometien als ports d'arreu del planeta.

Va ser un error. Si la policia hagués investigat una mica més, hauria esbrinat que la documentació del *Britannia* havia estat falsejada, ja que ni el vapor procedia de l'illa Spitsbergen ni s'hi havia adreçat després d'aprovisionar-se a Havoysund, i potser aleshores la sospita que aquell assassinat no era un simple crim sense importància hauria començat a adquirir forma. Però les indagacions es van interrompre sense ni tan sols haver interrogat tot el personal del moll; en cas contrari, els policies potser haurien advertit que Bjorn Gustavsen, el telegrafista del port, estava sospitosament nerviós.

I no era estrany; quan en Gustavsen, un quadragenari pacífic i tranquil, va enviar aquell cablegrama, no tenia ni la més petita idea de quines en serien les conseqüències. L'única cosa que sabia era que set mesos enrere havia rebut una carta, remesa

a tots els ports d'Europa per la companyia minera Cerro Pasco Resources Ltd., en la qual s'oferia una recompensa de deu mil lliures a qui aportés informació sobre el parador del vapor *Britannia*, matriculat a Portsmouth, Anglaterra. Deu mil lliures, tota una fortuna. Per això a en Gustavsen gairebé se li va aturar el cor quan va veure el rètol «*Britannia*» a la proa del vaixell que acabava d'atracar a Havøysund. Li havia tocat la loteria.

Sense perdre ni un instant, en Gustavsen va enviar un cablegrama informant de la seva troballa a les oficines centrals de Cerro Pasco, a Londres. Amb prou feines dues hores més tard, va rebre la resposta següent:

«Agraïm informació subministrada. Com més aviat millor, els nostres empleats es personaran a Havøysund per comprovar el seu testimoniatge i abonar-li la quantitat convinguda. Li preguem que esbrini procedència i destinació del *Britannia*, i si entre els seus passatgers es troba John T. Foggart. També seria d'un gran interès que vigiléssis el vaixell i els moviments de la tripulació. Si accedeix a col·laborar amb nosaltres, duplicarem recompensa».

Vint mil lliures eren una quantitat sospitosament excessiva, però en Gustavsen, encogat per la cobdícia, ni tan sols va arribar a plantejar-se per què algú estava disposat a pagar tants diners a canvi d'una simple tasca de vigilància, així que va enviar un nou missatge a Cerro Pasco acceptant l'oferta i, després de cedir el seient davant del polsador del telègraf a en Christian, el seu ajudant, es va dirigir a les oficines del port per iniciar les perquisicions que li havien encomanat.

El primer que va esbrinar va ser que, oficialment, el *Britannia* procedia de l'illa Spitsbergen, on tornaria en finalitzar les tasques d'aprovisionament. Després, aprofitant un descuit,

en Gustavsen va llegir la llista del passatge; a banda de William Westropp, el capità del vaixell, la tripulació constava de catorze membres, tots anglesos. Però cap no es deia Foggart. També va esbrinar que un dels mariners del *Britannia* havia sol·licitat permís per desembarcar. A dos quarts de quatre de la tarda, Jeremiah Perkins va descendir per la passarel·la del vaixell carregant la seva motxilla i es va dirigir a les oficines per emplenar els tràmits de duana. Des d'una distància prudent, en Gustavsen va començar a seguir-lo.

En trepitjar terra ferma, en Perkins, un quadragenari eixut i fibrós, va experimentar un profund alleujament. Després de passar l'hivern en una terra deixada de la mà de Déu, glaçant-se el darrere a 40 graus per sota del punt de congelació, fins i tot un vilatge immund com Havoyssund, tan sols un grapat de cabanes de fusta emplaçades al peu d'un erm turó rocós vora el mar, li semblava el sùmmum de la civilització i el confort. Després de formalitzar la paperassa, en Perkins va descobrir que cap vaixell partiria d'aquell moll amb destinació a Anglaterra, i que per tornar al seu país hauria d'esperar-se durant quatre dies l'arribada del *Frembrudd*, un navili que el conduiria a Trondheim, ciutat situada mil cinc-cents quilòmetres al sud, i port des del qual es podria embarcar cap a les illes Britàniques.

Resignat a l'espera, en Perkins va esbrinar que es llogaven habitacions a la casa d'hostes de la vídua Moklebust, però abans d'encaminar-s'hi es va dirigir al despatx de correus, una minsa oficina atesa per una funcionària miop, amb l'objectiu d'acomplir l'encàrrec que li havia confiat Sir Foggart: enviar a una certa adreça de Londres un petit paquet a nom d'Elisabeth Faraday. Un cop duta a terme aquesta gestió, el mariner,

ignorant que estava sent espiat per en Gustavsen, es va dirigir a la casa d'hostes de la vídua Moklebust.

Quan en Gustavsen va veure que en Perkins desapareixia darrere la porta de la pensió, va decidir de tornar al port per continuar vigilant els homes del *Britannia*, encara que no va descobrir res d'interès, ja que la tripulació es va limitar a efectuar les tasques d'aprovisionament; així que, a darrera hora de la tarda, va enviar un nou missatge a Cerro Pasco tot informant de la situació. L'endemà, el *Britannia* va llevar àncores i va abandonar Havoyssund, i tot va retornar a la normalitat, fins que quaranta-vuit hores més tard en Gustavsen va rebre un cablegrama de Cerro Pasco indicant-li que es dirigís a migdia als afores del poble, cap al nord, on es trobaria amb dos empleats de la companyia.

Quan faltaven deu minuts per a les dotze, estranyat pel caire insòlit d'aquella trobada, en Gustavsen es va dirigir al lloc de la cita, una solitària esplanada situada a uns tres-cents metres de Havoyssund, on, tal com havia assegurat el telegrama, l'esperaven dos homes coberts amb abrics negres. Un d'ells, baixet, es deia Reine i era el que portava la veu cantant; l'altre, anomenat Torsson, era gran i fort, amb els cabells rossos i una cicatriu al mentó. Després d'identificar-se i d'intercanviar unes salutacions, en Reine va demanar a en Gustavsen que expliqués tot el que havia succeït des de l'arribada del *Britannia*, així que el telegrafista va exposar amb detall els fets, tot i que, al seu parer, tampoc no hi havia gaire per exposar. Quan va concloure el relat, en Reine li va preguntar pel lloc on s'allotjava el mariner anglès, de manera que en Gustavsen li va explicar com arribar a la casa d'hostes de la vídua Moklebust. Finalment, l'home de Cerro Pasco va treure's un sobre de la butxaca de l'abric i el va lliurar al telegrafista; contenia dos-cents bitllets de cent lliures.

—Serà millor que no parli d'aquest assumpte amb ningú —li va advertir en Reine en un to veladament amenaçador.

Més tard, després d'acomiar-se amb un moviment del cap, es va tombar i, seguit pel taciturn Torsson, va començar a allunyar-se cap a l'est. Després d'uns segons d'indecisió, en Gustavsen va començar a caminar de retorn al poble; aquella trobada li semblava d'allò més estranya, i aquells dos homes, en comptes de semblar empleats d'una important companyia minera, resultaven inquietants. En quin embolic s'havia ficat?, es va preguntar mentre caminava de retorn al port. Tanmateix, el record dels dos-cents bitllets que duia a la butxaca va esborrar al cap de pocs minuts qualsevol rastre d'inquietud o sospita. Era un home ric.

En Perkins, mentrestant, s'avorria com una ostra. La senyora Moklebust, una atractiva dona de mitjana edat, amb prou feines xampurrejava quatre o cinc paraules en anglès; de fet, tret dels funcionaris del port, ningú no dominava el seu idioma en aquell poblot situat el més al nord de Noruega que es pot anar sense caure a l'oceà, així que en Perkins no tenia amb qui parlar ni res a fer.

Aquella tarda, després de fer una llarga migdiada, el mariner es va dirigir a la cantina del moll i va prendre un parell de copes d'*aquavit*, l'aiguardent local, mentre contemplava a través de la finestra com atracava un balener suec. Passades les set, en Perkins va sortir a l'exterior i es va cordar la jaqueta; malgrat que eren a la primavera, la temperatura mai no sobrepassava els 5 graus centígrads i a la nit descendia fins als set o vuit sota zero. Feia fred, tot i que afortunadament molt menys que en aquella maleïda illa on havia passat l'hivern.

Durant un instant, en Perkins va considerar la idea de tornar a la pensió, però era un home habituat a l'aire lliure i li queien les parets al damunt quan s'estava massa estona tancat; per això, tal com havia fet els dies anteriors, va decidir de fer una passejada. Després d'ajustar-se el cabestrell en què reposava el braç esquerre, va començar a caminar per la sendera que, partint de la dàrsena, discorria paral·lelament a la costa. El sol estava molt baix sobre l'horitzó, però sempre estava baix en aquelles latituds; a més, en aquella època de l'any es feia fosc ben entrada la matinada, així que encara tenia per davant moltes hores de llum.

Al cap de deu minuts de caminada, en torçar un revolt del camí, el poble va desaparèixer de vista i una intensa sensació de solitud es va abatre damunt seu. Als turons que s'alçaven a la seva dreta només hi havia roques, herba i glaceres, però ni un sol arbre, ni flors, ni insectes, ni ocells, res; aquella terra era un erm on no es percebien més sons que el batre de les ones i el murmuri del vent.

En Perkins va caminar cap al nord-oest, seguint el traçat de la costa, durant tres quarts d'hora; es va asseure en una pedra davant del mar, va cargolar un cigarret emprant una sola mà —habilitat que ben pocs arriben a dominar— i va fumar a poc a poc, reconfortat per la idea que l'endemà, quan el *Frembrudd* atraqués a Havoysund, podria iniciar el retorn a casa seva. Uns minuts més tard, després de fer una última pipada, va llançar la burilla a les ones i va iniciar el retorn.

La trobada va tenir lloc amb prou feines a un quilòmetre i mig del poble. En arribar en Perkins a l'altura d'unes roques, dos homes van sortir del seu darrere i es van interposar en el camí; l'un era baix i tenia els cabells foscos, l'altre era ros i gran.

—Ets Jeremiah Perkins? —va preguntar el més baix en anglès, amb molt accent escandinau.

—Això mateix —va assentir el mariner, tot mirant-los amb recel.

—Estaves embarcat al *Britannia*, oi que sí?

—Qui sou vosaltres? —va preguntar al seu torn en Perkins amb els ulls entretancats.

—Jo em dic Reine i el meu amic es diu Torsson. Volem fer-te unes preguntes.

—Preguntes? —els ulls del mariner es van convertir en dues estretes ranures—. Quina mena de preguntes?

—Per exemple, on s'ha dirigit el *Britannia*?

En Perkins va apuntar un somriure.

—Ho sento, amics, he d'anar-me'n —va replicar—. Ja parlarem en un altre moment.

Sense perdre el somriure, va fer unes passes per esquivar els dos homes, però es va aturar a l'instant quan va veure que en Torsson treia una pistola Luger de la butxaca i l'apuntava.

—Eh, eh, tranquil... —va dir en Perkins, alçant la mà dreta.

—Tots ens estarem tranquils —va intervenir en Reine—. I tu col·laboraràs; oi, Jeremiah?

—Si m'ho demaneu tan amablement no puc negar-m'hi. Voleu saber la destinació del *Britannia*? Es dirigia a Spitsbergen; això ho podríeu haver esbrinat al port.

—On és en Foggart? —va preguntar en Reine.

—A Spitsbergen, juntament amb la resta de la tripulació.

—Aquesta illa és molt gran. On?

—A Longyearbyen.

—L'assentament miner? —en Reine va alçar una cella—. I què hi fa, allà?

En Perkins va arronsar les espatlles.

—Ni idea —va respondre.

—Que em prens per ximple? Fa un any que estàs embarcat amb en Foggart, i pretens que em cregui que no saps el que ha fet durant tot aquest temps?

—D'acord, m'has pescat —va respondre en Perkins amb ironia—. Com que som íntims amics, Sir Foggart sempre m'ho explica tot —va deixar anar una rialleta—. Vinga, home, que només sóc un maleït mariner; a mi ningú no em dona explicacions.

La major part del que estava dient era mentida, però l'expressió del seu rostre destil·lava sinceritat. En Reine va guardar silenci, avaluant-lo amb la mirada, i al cap d'uns segons va dir:

—Fa tres dies, tan bon punt vas desembarcar, vas anar a l'oficina de correus i vas deixar-hi un paquet. Què era?

—Me'l va donar Sir Foggart perquè l'enviés a Londres.

—A qui?

—A la seva esposa.

—Què hi havia a dins?

—Jo què sé, home; Sir Foggart em va lliurar el paquet ja tancat. Alguna pregunta més?

En Reine va assentir, pensatiu.

—El nostre cap vol parlar amb tu —va dir—. Ens acompanyaràs, Jeremiah.

—On?

—Un vaixell ens espera. És a prop, no haurem de caminar gaire.

En Perkins es va acostar als dos homes amb la mà dreta sempre alçada i una expressió de contrarietat al rostre.

—Vinga, amics —va suplicar—. Tinc un braç trencat

i l'única cosa que vull és agafar demà un vaixell i tornar a casa. Ja us he explicat tot el que sé, deixeu-me en pau.

—Vols tornar a Anglaterra? —en Reine va somriure com una guineu—. Doncs no et preocupis: nosaltres et portarem a Anglaterra.

Just en aquell moment, en Perkins va mirar per damunt de les espatlles dels dos noruecs i va fer un gest de sorpresa, com si hagués vist alguna cosa inesperada. Era un ardit molt vell, però va funcionar; en Reine i en Torsson van tombar simultàniament el cap cap enrere, moment que en Perkins va aprofitar per clavar-li una contundent puntada a l'entreuix al gegant ros.

En Torsson va desorbitar els ulls, va exhalar una glopada d'aire i, sense deixar anar la pistola, es va doblegar sobre si mateix alhora que proferia un gemec incongruentment agut atesa la seva grandària; però en Perkins no va veure res d'això, ja que, quan va haver clavat el cop, va arrencar a córrer cap al poble com un esperitat.

—Que s'escapa! —va cridar en Reine, començant a perseguir-lo.

Sobreposant-se al dolor, en Torsson es va incorporar, va aspirar una profunda glopada d'aire, va aixecar la Luger, va apuntar cap al mariner que s'allunyava a tota velocitat i va disparar.

—No! —va udolar en Reine.

Potser en Perkins, si no hagués tingut el braç trencat, hauria aconseguit escapar-se. Sempre, des de la seva infantesa a Withechapel, havia tingut les cames ràpides, la qual cosa li havia estat de gran utilitat en el passat per evitar de caure a les mans de *bobbys* justiciers o de marits irats, però ara no tan sols no podia moure el braç esquerre, sinó que a més li feia mal

a cada gambada, de manera que li impedia desenvolupar la seva màxima velocitat.

El primer tret, com un borinot letal, li va passar rabent per l'esquerra. A uns quaranta metres de distància, el camí girava i s'amagava rere un turó; si hi arribava, ja no podrien enxampar-lo. El segon tret va xiular a la seva dreta. Ja només li faltaven trenta metres...

Malauradament, el mariner no va arribar a sentir el tercer tret. De sobte, va sentir un fort cop a l'esquena; no exactament dolor, sinó com si alguna cosa molt pesant l'hagués envestit. Va ensopegar i va caure a terra; abans que la seva ment es dissolgués en el no-res, va sentir la frescor de l'herba a la galta i va pensar que era una sensació agradable.

En Reine va arribar corrent a l'alçada d'en Perkins, es va posar a la gatzoneta al seu costat i li va posar una mà al coll, buscant-li el pols amb el tou dels dits. En Torsson es va aproximar caminant a poc a poc, amb les cames arquejades, i va preguntar:

—És...?

—Mort, sí —en Reine es va incorporar i va contemplar el seu company amb les celles arrufades—. El necessitàvem viu —va dir en to acusador—; per què dimonis li has disparat?

—S'escapava —va respondre en Torsson a la defensiva.

—Doncs en comptes de posar-te a clavar trets, hauries d'haver-lo perseguit, maleït sigui.

—Sí, és clar,estic bé per començar a fer curses. Escolta, si aquest cabró hagués arribat al poble l'hauríem perdut de tota manera i, a més, hauria donat la veu d'alarma. És millor així.

En Reine va aspirar una profunda glopada d'aire i va arronsar les espatlles.

—Ets tu el qui tenia la pistola i ets tu el qui l'ha deixat escapar —va dir, pronunciant a poc a poc les paraules—. Això no els agradarà, als caps.

Incapaç de trobar cap argument amb el qual justificar-se, en Torsson va desviar la mirada i es va enrojolar. En Reine va sacsejar el cap, va tornar a posar-se a la gatzoneta i va escorcollar el cadàver d'en Perkins, però no va trobar-hi res d'interès, així que es va tornar a incorporar i va indicar a en Torsson amb un gest que se n'havien d'anar. En silenci, els dos homes van començar a caminar cap a l'est, allunyant-se del cadàver que jeia sobre l'herba com un titella desmanegat.

En realitat, en Reine i en Torsson no eren més que improvisats peons d'un joc molt més gran que cap d'ells no aconseguia comprendre. Ignoraven per què era tan important el *Britannia*, o per què havien de segrestar un simple mariner, o qui era John T. Foggart. Es limitaven a complir ordres, encara que ni tan sols sabien amb certesa per a qui treballaven.

El cadàver de Jeremiah Perkins va ser descobert l'endemà, poc després de l'alba, per uns pescadors. Quan es va assabentar de la notícia, Bjorn Gustavsen, el telegrafista, va sentir que el terra s'enfonsava sota els seus peus. No tenia cap dubte que aquells dos homes, en Reine i en Torsson, eren els responsables del crim, la qual cosa el convertia d'alguna manera en còmplice d'assassinat. Al principi va estar a punt de confessar el que havia passat, però la por de les possibles represàlies legals, i el temor, encara més profund, de perdre les vint mil lliures, el van convèncer que era més prudent mantenir-se a l'expectativa dels esdeveniments. Aquella mateixa tarda, a primera hora, va arribar la policia, però els agents ni tan sols el van interrogar i, després d'una breu i barroera investigació, van donar el cas per

és clar, l'illa de Bowen. Tota la resta que apareix al text està emparat per la millor documentació que he pogut trobar, i en alguns casos per les meves pròpies experiències.

Per exemple, la meva dona i jo vam visitar Falmouth i vam prendre notes i fer fotografies, i plegats vam explorar Penryn, on efectivament hi ha la parròquia de Sant Gluvias, amb el seu cementiri (tot i que no, per descomptat, la cripta de Bowen). Posteriorment vam viatjar per Noruega, però no vam arribar tan al nord com els protagonistes de la novel·la. Pel que fa a la resta, he intentat ser tan fidel com m'ha estat possible a la realitat.

Per últim, uns quants agraïments. En primer lloc, al meu bon amic Chresten Christensen, que em va ajudar amb les complexitats de l'idioma danès. També estic amb deute amb José Carlos Mallorquí i María José Álvarez, que van ser els primers a llegir el text i em van assenyalar algunes errades. La meva eterna gratitud, per últim, a Reina Duarte, el seu entusiasme i professionalitat són una benedicció.

I gràcies a tu també, amic lector, per acompanyar-me en aquest viatge. Espero que hakis gaudit llegint *L'illa de Bowen* tant com jo vaig gaudir escrivint-la.

César Mallorquí, hivern de 2012